

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII SPECIFICE CUNOAȘTERII MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

*Mihaela ROTARU, profesor
Școala de Artă „Sergiu Celibidache” Roman, România*

Summary. *The environment represents the totality of external factors in nature and society, which act on man and condition his existence. From birth, the child enters into increasingly complex relationships with the environment in which he lives, developing under his direct influence. On the one hand, the environment is a necessary framework for the further development of the child through the material and cultural conditions it offers. On the other hand, the environment is the main source of impressions, which will be the basis of the process of knowing reality. From birth, the child develops biopsychosocially under the direct influence of the environment, this being the main source of information that will be the basis of the process of knowing reality.*

Knowing the environment is a basic task of the instructive-educational process in kindergarten and contributes to the realization of the aspects of education: intellectual, moral, aesthetic, professional and physical, underlined by the French pedagogue, René Hubert.

The importance of knowing the surrounding reality derives from the overwhelming influence that the environment has on the whole psychic development of the child, on the formation of the pre-primary elements of the future scientific conception of the world, on the process of forming the child's personality.

Keywords: *knowledge of the environment, contents, learning, kindergarten.*

*„Copiii învață mai bine atunci când sunt într-un climat socio-afectiv sigur, când relaționează plăcut cu părinții, cu educatorii și cu ceilalți din jurul lor.,,
John Bennet, UNESCO, 2004*

Mediul înconjurător reprezintă totalitatea factorilor externi din natură și societate, care acționează asupra omului și condiționează existența lui. Încă de la naștere, copilul intră în relații din ce în ce mai complexe cu mediul în care trăiește, dezvoltându-se sub influența lui directă. Pe de o parte, mediul constituie un cadru necesar evoluției ulterioare a copilului prin condițiile materiale și culturale pe care le oferă. Pe de altă parte, mediul înconjurător constituie principala sursă de impresii, care vor sta la baza procesului de cunoaștere a realității. Mediul înconjurător reprezintă ansamblul factorilor externi din natură și societate care acționează asupra omului și condiționează existența lui. Încă de la naștere copilul se dezvoltă biopsihosocial sub influența directă a mediului, acesta fiind principala sursă de informații ce va sta la baza procesului de cunoaștere a realității.

Cunoașterea mediului înconjurător este o sarcină de bază a procesului instructiv-educativ din grădiniță și contribuie la realizarea laturilor educației: intelectuală, morală, estetică, profesională și fizică, subliniate de pedagogul francez, René Hubert.

1. Grădinița și activitățile copiilor în grădiniță:

- Familiarizarea cu localul grădiniței (înțelegerea de către copii a semnificației grădiniței și locului pe care îl ocupă aceasta în viața lor);
- Sistematizarea despre sala de grupă, spălător, dormitor, sala de mese, cabinet medical, alte încăperi - recunoașterea și denumirea corectă a obiectelor din aceste spații;
- Cunoașterea și respectarea unor reguli de comportament în grădiniță;
- Cunoașterea numelor colegilor din grupă;
- Cunoașterea activităților specifice din grădiniță și modalitățile de adaptare la programul zilnic;
- Cunoașterea și aprecierea frumuseții vieții în colectiv, a relațiilor de prietenie și întraajutorare;
- Dezvoltarea atașamentului față de colegii din grădiniță, de cei care se îngrijesc de copii în instituție;
- Respectarea regulilor de conviețuire socială, manifestând un comportament civilizată în relațiile cu cei din jur, personalul grădiniței, fața de alți adulți.

2. Familia, viața de familie:

- Însușirea noțiunii de familie (componenta familiei, relațiile familiale generate de conviețuirea în comun, de interesele și aspirațiile acestora);
- Îmbogățirea și sistematizarea cunoștințelor despre activitatea membrilor familiei în viața socială și în gospodărie, profesiile părinților și locul de muncă, participarea afectivă la unele evenimente importante din viața familiei;
- Cunoașterea și respectarea regulilor de comportare în diferite împrejurări (plecarea la grădiniță, despărțirea și reîntâlnirea cu părinții, masa în familie, sărbătorirea unui eveniment în familie);
- Cunoașterea adresei locuinței, amplasarea acesteia, a încăperilor locuinței și destinației lor, a numărului de telefon.

3. Om – înfățișare, condiții de viață.

- Corpul omenesc – recunoașterea părților corpului omenesc și precizarea funcțiilor acestora;
- Conștientizarea necesității de a respecta igiena personală în toate împrejurările de viață și cunoașterea efectelor negative rezultate din încălcarea acestor reguli;
- Însușirea unor modalități de exprimare a emoțiilor și a sentimentelor prin antrenarea organelor de simț și ale propriului corp.

4. Obiecte de toaletă/uz igienic:

- Cunoașterea și utilizarea obiectelor de toaletă, diferențierea lor în funcție de modul de utilizare;
- Deprinderea de a folosi în mod corespunzător și în funcție de necesități obiectele de toaletă și cele de uz personal;

5. Îmbrăcăminte:

- Cunoașterea și denumirea obiectelor de îmbrăcăminte, utilitatea lor;
- Identificarea diferitelor materiale utilizate în confecționarea obiectelor de îmbrăcăminte;

- Cunoașterea caracteristicilor obiectelor de îmbrăcăminte cu privire la mărime, culoare, grosime;
- Cunoașterea modului de utilizare a obiectelor de îmbrăcăminte în funcție de sezon;
- Manifestarea unor atitudini responsabile față de întreținerea obiectelor de îmbrăcăminte;
- Cunoașterea succesiunii etapelor de îmbrăcare-dezbrăcare.

6.Hrana:

- Clasificarea alimentelor după proveniență și mod de folosire;
- Lărgirea sferei noțiunii de aliment în cunoașterea unui sortiment variat – carnea, unele preparate, produse zaharoase, făinoase și condimente, diferite alimente preparate din legume și fructe;
- Identificarea alimentelor care dăunează sănătății;
- Respectarea regulilor de igienă în consumul alimentelor, folosirea acestora în mod rațional.

7.Vesela și tacâmurile:

- Cunoașterea unei varietăți mai mari a veselei și a tacâmurilor, precizarea modului de folosire;
- Materialele din care sunt făcute obiectele de veselă (sticla, porțelan, metal) și tacâmurile (metal, material plastic, lemn);
- Cunoașterea modului și a ordinii în care se așază și utilizează vesela și tacâmurile.

8.*Activitatea omului:* sistematizarea cunoștințelor copiilor despre profesii/meserii, instrumente/unelte utilizate în activitatea omului; precizarea activităților specifice anumitor sectoare de activitate; clasificarea uneltelor după criteriul utilizării lor; cunoașterea simbolurilor specifice anumitor domenii de activitate; cunoașterea și aplicarea unor reguli de protecție a muncii și a utilizării instrumentelor de lucru.

9.*Mijloace de locomoție și transport:* recunoașterea și denumirea mijloacelor de transport/locomoție; clasificarea lor sub aspectul căii de circulație, al modului de folosire, al combustibilului utilizat, al întreținerii acestora, al locului de garare; cunoașterea și aplicarea corectă a regulilor de circulație; cunoașterea consecințelor pe care le au încălcarea acestor reguli; respectarea unor reguli de comportament în mijloacele de locomoție/transport; conștientizarea/cunoașterea unor efecte nocive pe care le pot avea acestea asupra mediului înconjurător (poluarea aerului, apei, pământului).

10.Orașul/satul meu:

- Cunoașterea și aprofundarea cunoștințelor cu privire la satul/orașul în care locuiesc
- Cunoașterea denumirii satului/orașului, cartierului, a unor obiective importante, edificii
- Cunoașterea activităților desfășurate de oamenii din mediile studiate
- Cunoașterea semnificației unor evenimente de interes local
- Participarea la acțiuni de îngrijire, ocrotire și protejare a satului/orașului
- Cunoașterea diferențelor de cultură, tradiție, limbă dintre locuitorii satului/orașului.

11.Aspecte ale naturii

Plante

- Aprofundarea cunoștințelor despre părțile component ale plantelor și funcțiile principale ale acestora.

- Observarea procesului de creștere a plantelor și înregistrarea datelor în legătură cu această activitate, cunoașterea modului de îngrijire a acestora de către om.
- Clasificarea plantelor după anumite criterii, folosire și utilizarea corectă a termenilor – copac, pom, fruct, legume, livadă, pădure, grădină, seră, vie.
- Analizarea-compararea reacțiilor plantelor în diferite situații sub influența anumitor factori de mediu – secetă, vânt, furtună, ploaie abundentă, gheață, poluare .

Animale

- Recunoașterea și denumirea animalelor.
- Sistematizarea cunoștințelor cu privire la înfățișarea lor, părțile component ale corpului, acțiuni specifice, hrană, adăpost, mediu de viață, puii lor, foloasele și pagubele pe care le aduc/provoacă.
- Clasificarea animalelor după mediu de viață – domestice și sălbatice.
- Observarea modificărilor apărute în viața animalelor în funcție de anotimp, intervenția omului, poluare, factori de mediu.
- Manifestarea unei atitudini responsabile față de asigurarea mediului de viață al animalelor.
- Precizarea unor reguli de comportament față de animale.

Universul

- Pământul – planeta vie, ca mediu de răspândire a plantelor și viețuitoarelor: sursă de hrană pentru om/plante/viețuitoare; caracteristici – formă, singura planetă care oferă condiții de viață, mișcările de rotație.
- Cosmosul – soarele (sursă de lumină și căldură, alte corpuri cerești – stelele, Luna, alte planete): compararea, clasificarea corpurilor cerești sub aspectul mărimii, formei, culorii....

Anotimpuri

- Cunoașterea aspectelor specifice fiecărui anotimp.
- Identificarea fenomenelor atmosferice în funcție de schimbările ce survin în natură.
- Explicarea modului de producere a fenomenelor și efectele acestora asupra mediului.
- Analizarea și compararea anotimpurilor în funcție de fenomenele specifice.
- Utilizarea datelor și simbolurilor din calendarul naturii.

Orientare în timp

- Perceperea corectă a succesiunii etapelor unei zile.
- Cunoașterea denumirii zilelor în succesiunea lor, ca unități de timp ale săptămânii.
- Perceperea scurgerii timpului prin raportarea reprezentărilor de ieri, alaltăieri, azi, mâine, la activitățile cu copiii.
- Cunoașterea lunilor anului.
- Precizarea etapelor unei zile în succesiunea cronologică.

12.Activități practic-experimentale

- Activități practice în curte, parcuri, pentru cunoașterea aspectelor specifice.
- Realizarea unor colecții (frunze, flori, semințe).
- Amenajarea straturilor în vederea răsădirii unor plante și îngrijirea spațiului verde.
- Îngrijirea plantelor de la colțul verde.
- Mici experimente privind influența factorilor de mediu în procesul de germinație, creștere și dezvoltare a plantelor (apa, lumina, căldura).

- Colectarea și conservarea unor plante medicinale.
- Experiențe privind transformarea apei și circuitul ei în natură – plutirea și scufundarea unor corpuri, dizolvarea unor substanțe (sare, zahăr) în apă, focul – procedura focului, utilitate, comportament preventiv, evitarea pericolelor.
- Îngrijirea și hrănirea peștilor din acvariu, a păsărilor din colivii, a animalelor mici (iepuri de casă, păsări de curte).
- Reguli de igienă personală și de protecție în toate activitățile desfășurate sub formă practico-aplicativă.
- Cunoașterea în mod organizată a obiectivelor socio-culturale, a spațiului căruia îi aparțin.
- Observarea spontană a fenomenelor naturii în mișcarea și dezvoltarea lor, sesizarea unor cauze care le determină.
- Perceperea activă a realității prin acțiuni directe asupra obiectivelor, fenomenelor din mediul înconjurător, a unor forme geografice și locuri istorice.
- Însușirea și prețuirea valorilor culturale și istorice ale poporului.
- Manifestarea interesului spontan pentru descoperirea realității înconjurătoare.
- Descoperirea cunoștințelor noi pe baza curiozității și a interesului pentru cercetare.
- Cunoașterea prin contact direct a obiectelor și fenomenelor din natură.
- Identificarea problemelor cu care se confruntă mediul și găsirea unor soluții pentru rezolvarea acestora.
- Identificarea caracteristicilor esențiale ale lucrurilor cu care intră în contact.
- Identificarea și investigarea problemelor de mediu.
- Participarea la acțiuni practice de îngrijire și protejare a mediului.

Importanța cunoașterii realității înconjurătoare decurge din influența covârșitoare pe care mediul o are asupra întregii dezvoltări psihice a copilului, asupra formării elementelor preprimare ale viitoarei concepții științifice despre lume, asupra procesului de formare a personalității copilului.

BIBLIOGRAFIE

1. ALBULESCU, I. Pragmatica predării. Activitatea profesorului între rutină și creativitate, Pitești: Editura Paralelă 45, 2009.
2. TAIBAN, M.; NISTOR V., et al. Cunoștințe despre natură și om în grădinița de copii. București: Editura didactică și pedagogică, 1979.
3. TĂTARU, L., GLAVA, A.; CHIȘ O. Piramida Cunoașterii: Repere metodice în aplicarea curriculumului preșcolar. București: Editura Diamant, 2014.
4. Curriculum pentru Educație Timpurie, 2019.